

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies tertius et quartus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

De S. Jovino Vel Juvino Conf. In Campania Galliæ. Commentarius Prævius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72907](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72907)

DE S. JOVINO VEL JUVINO CONF.

IN CAMPANIA GALLIÆ.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

Memoria in Fastis sacris minus antiquis, cultus ecclesiasticus, Vita sublestæ fidei.

SÆCULO
FORTE IX.
Sancti memo-
ria in Fastis
sacris,

Molanus ad hunc diem in *Uwardo* a se aucto S. Jovinum, seu, ut alii, secunda littera mutata, scribunt, Jovinum brevissime his verbis annuntiat: In pago Dulcrimensi, sancti Jovini confessoris. *Molaniano* huic *Uwardi* apud *Sollerium* Auctario tria insuper alia accedunt, *Tornacense* scilicet, *Remense* et *Augense*; in quo posteriori pro Jovini aut Jovini nomine corrupte exaratur *Vivini*. Jovinum aut Jovinum hodie pariter celebrant *Ferrarius* in *Catalogo Generali Sanctorum*, *Rosweydnus* in *suis Sanctorum Fastis*, et in iis, quæ concinnarunt, *Martyrologiis Galesinius*, *Canisius*, *Saussayus* et novissime omnium *Castellanus*. Attamen in *Uwardino* puro atisque antiquioribus, quæ *Classicorum* nomine veniunt, Jovini nomen hodie nusquam occurrit. Hinc forte factum est, ut ii, qui circa ultimos sæculi XVI annos Romanum hodiernum reformarunt, S. Jovinum in hoc pariter prætermiserint, utpote quem nec *Belino* invenirent inscriptum, nec aliunde sufficienter cognoscere. Verum non est, cur quisquam miretur, *Martyrologiis Classicis* Sanctum hodie non inscribi, siquidem hic secundum dicenda *Uwardo* atisque illorum concinnatoribus ætate forsitan existerit posterior. Ut sit, Jovinus equidem Sanctis merito annumeratur, utpote cultu, Sanctis deferri solito, hodieque gaudens, olimve saltem gavissus, idque non solum, ut infra probabo, in *Dulcrimensi* Campaniæ pago, cui in plerisque Fastis sacris supra laudatis adscribitur; verum etiam, ut saltem verosimillimum apparet, in binis aliis amplissimæ ejusdem Galliarum provinciæ locis.

cultus ecclesiasticus in suburbio Remensi, in vico Loisy ad Matronam,

2 Alter ex his est civitatis Remensis, Campaniæ metropolis, suburbium; alter vero vicus ad *Matronam* flumen, *Loisy* nominatus, qui *Lingonas* inter et *Calvromontium*, Campaniæ urbes, interjacet, uti in *Geographica Blaviana Campaniæ Tabula* notatum invenio. Sanctum in suburbio Remensi cultu gaudere ecclesiastico, olimve esse gavissum, colligo ex *Remensi Uwardi* apud *Sollerium* Auctario jam ante memorato. In hoc enim hodie Sanctus annuntiat *his verbis*: In suburbio Remensi, natale sancti Jovini confessoris; cujus annuntiationis, quæ Sanctus suburbio Remensi attribuitur, causam ego aliam, quam quæ a cultu ecclesiastico repetenda sit, invenire non valeo; neque enim Jovinus locum illum vel vita sancte transacta, vel felici beatoque obitu illustravit. Verosimillimum itaque apparet, Sanctum ibidem olim cultu ecclesiastico fuisse affectum, eoque ibidem etiam hodie forsitan affici. Quod vero jam ad mox nominatum, qui ad *Matronam* situs est, vicum pertinet, Sanctum ibi quoque coli, intelligitur ex *Castellano*, dum in *Martyrologio suo Universali* Jovinum hodie celebrans, sic scribit: In pago Dulcrimensi in Campania, S. Jovini confessoris, cui in *Loisy ad Matronam* dedicata est ecclesia. In vico illo ecclesiam Sancto esse dedicatam, nec ex aliis scriptoribus, nec ex illis monumentis addisco. Verum hic unum mihi sufficit *Castellani* testimonium, qui, quæ de Sanctorum cultu asseverat, probe habuisse perspecta, plerumque deprehenditur. Dubitandum adeo non est, quin præmemorati vici ecclesia Sancto sit consecrata; hinc proinde ibidem cultu ecclesiastico certissime gaudet.

et in Dulcrimensi, cujus hic datur

3 Atque ita nunc probatum habes cultum ecclesiasticum, quo Sanctus in duobus a pago Dulcrimensi distinctis Campaniæ locis hodie etiam gaudet, olimve fuit gavissus. Superest, ut et cultum, quo in dicto pago gaudet, olimve fuit gavissus, etiam nunc probem. Ante Octobris Tomus II.

tamen, quam id faciam, juverit, quo dicenda clarius intelligantur, pagi illius, qui S. Jovini vita ac obitu insuper illustris est, quique etiam in *Augensi Auctario* supra laudato *Dulcomensis* pagus vocatur, notitiam præmittere. Pagus Dulcomensis, inquit in *Notitia Galliarum* *Hadrianus Valesius*, in diocesi parœciæ Remensi, ubi vicus celebris *Sindunum* sit, *Frodoardo* memoratur in libro 1. *Historiæ ecclesiasticæ Remensis*; cui et *Dulcomensis* pagus, atque etiam *Dolomensis*, et *Dulmensis* dicitur; Dulmine quoque, id est, Dulmensis in divisione regni *Lotharii*; haud dubie le pays de Dormois, in quo opidum sanctæ *Manechildis*, et *Cernacum*, *Cernay* en *Dormois*, baroniæ titulo illustre, ubi unus ex XVII decanatus Remensis ecclesiæ. Ita varias nominis, quo pagus Dulcomensis gaudet, efformationes hic assignat *Valesius*, qui, vocari illum subinde *Dulcrimensem*, verosimillime etiam addidisset, si modo *Fastos sacros* supra memoratos, quibus Sancti nostri nomen inscribitur, præ oculis hic habuisset. Ut sit, hic scriptor, nonnullis post verba proxime recitata interjectis, de pago Dulcomensi seu Dulcrimensi sic pergit: Hic pagus a *Cernaco* ad *Mosam* flumen promittebatur, *Castellumque* *Dunum* ad *Mosam*, *Dun*, et *villulam* *Dulcon* totius olim pagi caput, unde et pago nomen, vicumque *Sindunum* ad *Axonam* continebat, *Senec* vulgo dictum, cella seu prioratu S. *Oriculi* nobilem.

4 Porro in hoc pago seu territorio vicus est, qui a S. Jovino nomen habet. Hic ad dexteram fluvii, qui Gallice *Ayre*, Latine a *Baudrando Arola*, *Edera* in *Tabula Geographica*, tom. IX *Galliæ Christianæ præfixa*, appellatur, situs est, duabus circiter leucis horariis a fluvii hujus et *Axonæ* confluentibus distat, sese inter et locum, quo duo hi amnes conflunt, *Grandipratense* oppidulum æquali fere utrinque spatio habens interpositum. Ad *Blavianam* diocesis Remensis ditionisque *Retelensis* *Geographicam Tabulam*, aut etiam eam, quæ *Guilielmus de L'isle* Campaniam novissime est complexus, resque illico manifesta evadet. Verum, inquis, vicusne is propterea a Sancto nostro nomen traxit? Respondeo, id quidem nec ex historicis de rebus Campaniæ tractantibus, nec ex antiquis regionis hujus monumentis posse evinci; esse tamen, cur vico nomen a Sancti nostri nomine fuisse inditum, non immerito credatur. Etenim in *Vita edenda* num. 12 sic scribitur: Crescente autem populi devotione et miraculorum magnitudine, ibi (ad *Arolam* seu *Ederam*, ubi Sanctus fuerat sepultus) est ecclesia in ipsius honorem constructa, ut, quem antea locum tenuerat multitudo bestiarum, is jam ob sancti Viri (Jovini scilicet) humilitatem inhabitetur, et in hodiernum usque diem non modo ipsius ecclesia, sed et tota prorsus villa sancti Jovini nomine nuncupetur. Quibus sane ex verbis recte colligitur, S. Jovini vicum, qui ad *Ederam* seu *Arolam* fluvium (neque enim alter ad hunc fluvium S. Jovini vicus occurrit) in præfatis *Tabulis Geographicis* notatur, a Sancto nostro Jovino sic appellari. Nec hoc tantum ex verbis illis discimus, verum etiam Jovino in dicto vico, cui nomen fecit, ecclesiam fuisse constructam, cultuque proinde ecclesiastico fuisse illum ibi a fidelibus affectum; quod etiam ex verbis, quæ proxime recitatis subduntur, clarissime intelligitur.

5 Sic habent: Post multos vero ab ejus (sancti Jovini) glorioso transitu elapsos annos, ipsius reverendissimum corpus de sepulchro levatum est, et a religiosis viris, honorabilibusque personis in arca lignea compositum: quæ si pro sua ipsius qualitate

notitia, Campaniæ pago non ignobili;

ubi cultum fuisse Sanctum, ex sola Vita edenda

AUCTORE
C. B.

vilior appareat, quam ut tam incomparabilem thesaurum, ab angelis sæpissime frequentatum, contineret, nobis tamen, qui specialius ejus servitio sumus mancipati, convenit castitate et modestia refulgentes ipsius sanctitatis exempla sectari, si cum ipso in Beatorum inenarrabili gaudio admisceri optamus. Itaque S. Juvini vicus, ad Ederam seu Arolam situs, verosimillime a Sancto nostro nomen obtinuit, hujusque simul cultu antiquitus etiam fuit illustris. Verum, inquit, tantane ergo auctoritatis est S. Juvini Vita, seu potius hujus scriptor, ut tuto et fidei queat, dum Sanctum nostrum S. Juvini vico, ad Ederam seu Arolam sito, nomen fecisse, cultuque ibi fuisse affectum ecclesiastico, absque ullo omnino teste idoneo affirmat? Respondeo, hunc scriptorem, ut in aliis secundum dicenda a veritate verosimiliter plus semel devium, integram tamen fidem mereri in iis, quæ de vico, qui a S. Juvino nomen traxerit, hujusque ibidem cultu ecclesiastico asseverat. Idcirco sic existimo, quod, quæ ad Sancti cultum spectantia asserit, ipse ea, utpote quæ sua etiam ætate locum obtinuisse, verbis supra recitatis non obscure indicat, absque ullo dubio habuerit apprimè perspecta; ex cultu vero ecclesiastico, quo Juvinus in dicto vico fuit gavisus, verosimillimum, imo etiam fere certum fiat, hunc Juvini nomen non aliunde, quam a Sancto nostro traxisse.

B
eruitur. Hæc
compendio
exhibetur a
Saussayo,

6 Hæc sunt, quæ, aliis documentis deficientibus, de S. Jovini seu Juvini cultu, vicoque a Sancti nomine appellato, commemoranda habeo. Ipsam nunc Sancti Vitæ edendam, quæ ad hanc spectent, et quis, qualisque, qui eandem litteris consignavit, auctor sit, discutere aggredior. Saussayus supra laudatus, qui Sanctum, utpote ex dictis non in solo Dulcrinensi seu Dulcomensi pago, sed in binis insuper aliis Campaniæ locis cultum, in Campania ad hunc diem generatiori Martyrologii sui Gallicani annuntiatione celebrat, Saussayus, inquam, Sancti nostri Vitæ, quam edituri sumus, aut certe alteram huic non multum abstinem præ oculis verosimillime habuit. Ut sic existimem, facit elogium, quo Sanctum exornat, quoque Vitæ edendæ quoddam exhibet compendium, quod, quamquam in nonnullis adjunctis ab hac dissonet, in plerisque tamen cum eadem apprimè consonat. Hoc ex utriusque collatione evadet perspicuum. En adeo, quo hæc fieri queat commodius, etiam hic illud: In Campania sancti Jovini confessoris et eremitæ, qui ex agro Remensi oriundus, servili forte, per sincerum Dei famulatum, ad libertatem, quam intuitu pietatis et insignium gratiæ ei contulit Marcus comes Stadunensis, pervenit. Hacque, ut Apostolus monet, bene usus, multos e servitute peccati ad Dei filiorum libertatem strenuo conatu perduxit. Deinde cum in secessu multa mira patrasset, placido excessu perrexit ad Dominum. Corpus ejus post edita ejus in funere multa prodigia, tandem in ipso oratorio cellulæ, quam incoluerat, sepultum est: ubi, crebrescentibus signis, insignis condita est basilica, cui adjunctus vicus sensim in oppidum excrevit, propter tanti Confessoris opitulationem jam ipsius nomine conspicuum.

C
qui oppidum,
Sancti nomine
conspicuum,
perperam
adstruit.

7 Ita Saussayus, de cuius assertis singulis quid sentiendum sit, partim hic Commentarius, partim Annotata, quæ Vitæ edendæ subjungam, aperient. In fine aut, vicum, qui ecclesiæ, ad Sancti cellulam extractæ, erat adjunctus, sensim excrevisse in oppidum, S. Juvini nomine conspicuum; quod equidem, quantum opinor, a vero est alienum. Etenim in Vita edenda (vide verba mem. 4 recitata) locus, qui ecclesiæ, ad Sancti oratorium seu sepulcrum extractæ, memoratur adjunctus, villæ superlativè nomine insignitur, nullumque prorsus vel apud historicos vel apud antiquos geographos in Campania occurrit oppidum, quod S. Juvini nomine fuerit appellatum. Adhæc locus ille, qui ad Arolam seu Ederam fluvium S. Juvini nomine habetur illustris, non eo signo, quo oppida, sed eo tantum, quo vici notari solent, in Tabulis geographicis supra laudatis notatur. Itaque quod de vico, qui sensim in oppidum, S. Juvini nomine conspicuum, excreverit, a Saussayo asseveratur,

nullam omnino fidem meretur. Aliud esto iudicium de Vita eremitica, quam a Sancto ductam, insinuat. Quamvis enim de hac mentionem expressam in Vita edenda non faciat anonymus Sancti biographus, ea tamen litteris mandat, quæ neutiquam obstant, quo minus Sanctus vitam duxisse eremiticam credatur. Etenim ubi num. 6 narravit, qui Sanctus e servo factus sit liber, num. 7 mox subdit: Qui (sanctus Juvinus) tunc quanto magis se liberum vidit ab hominum servitio, tanto ardentius cepit insistere divino; tum ut concessa sibi libertate non ingrante uteretur, tum ut ad mortem (quæ jam appropinquabat) dignus se præpararet, jejuniis nimirum, vigiliis, orationibus cæterisque sanctis operibus insistens.

8 Quibus sane in verbis nihil latet, quod cum Vita Sancti eremitica pugnet; hanc tamen, si illa cum Saussayi Elogio conjunctim considerentur, Juvinus verosimiliter non prius duxerit, quam jam profectionis ætatis esset effectus. Etenim, ut in elogio supra huc transcripto Saussayus velle videtur, Juvinus non prius vitam eremiticam est amplexus, quam jam libertate ab hero suo esset donatus; hac autem ille, ut ex verbis Vitæ edendæ proximè recitatis consequitur, donatus non fuit, nisi cum jam mors appropinquaret, ac proin non prius verosimiliter, quam jam ad profectionem ætatem pervenisset. Ut sit, Saussayus equidem, qui vitam eremiticam Sancto attribuit, cum Sancti nostri biographo hic minime pugnat. Verum, inquit, nihilne etiam aliunde occurrit, ob quod hic Saussayo seu potius auctori, ex quo is Sancti Elogium supra huc transcriptum hausit, fides denegari mereatur? Respondeo, a me equidem nihil hujusmodi esse reperitur. Non est ergo, cur vitam Sancti eremiticam, a Saussayo assertam, vero pronuntiem absimilem. Rem adeo aliorum iudicio permitto. Quidquid interim his libitum fuerit statuere, dubitandum non apparet, quin sanctissimum vitæ genus Sanctus duxerit. Etenim hic, uti equidem Vitæ edendæ fide admittendum videtur, in pago seu territorio Dulcomensi seu Dulcrinensi lucem hausit, vitam exegit, mortemque obiit, ut adeo in hoc pago seu territorio notissimus existerit. Quapropter, cum ibi nactus sit ex dictis ecclesiam sibi dedicatam, vicumque a nomine suo appellatam, dubitandum utique non est, quin sanctissime vixerit, sanctissimeque simul obierit; neque enim, alioquin ecclesiæ illi in dicto pago, veluti Sancto, dedicandæ, vicusve ejus nomine videtur fuisse inscribendus. Hinc equidem, miraculis forte etiam Juvinum tum ante, tum post obitum inclausisse.

9 Absit tamen, ut pro certis atque indubitatis habeam miracula, quæ Sanctus patrasse, in Vita edenda asseritur. Rationem, cur sic existimem, multa mira dabo. Labet prævix, ut, quæ qualiaque illa sint miracula, studiosus lector perspicat, ea hic cum brevi Vitæ edendæ compendio ob oculos proponere. Sanctus servili natus genere, porcisque, a domino, cui servit, custodiendis adhibitus, divino impulsu in nemore oratorium extruit, hinc negligentia infidelitatisque apud herum insimulatus, innocentiam suam probat, primo quidem grege, qui quaquaversum dispersus erat, majori etiam, quam quæ debebatur, copia in unum brevi contracto; deinde vero baculo, quem tenebat manibus, in arborem, tribus ramusculis excrecentem floribusque ornatam, subito converso. Herus, visis hisce prodigiis, Juvinum libertate donat. Hic mox divino sese servitio ferventius etiam, quam ante, impendit, felicique obitu excedit e vivis. Corpus Defuncti loco ad sepulcrum dimoveri nequit, nisi ad oratorium, quod Sanctus, in vicis superlativè, in sylva extruxerat. Dum eo illud deferretur, semel atque iterum Arola seu Edera fluvius, aquis suis, quæ tunc multum increverant, utrimque prodigiose divisit, sicquæ præbet ad sepulcrum Sancti properantibus transitum. Tale est, quam auctor anonymus conscripsit, quamque edituri sumus, Sancti nostri Vitæ compendium, talia miracula, quæ in eo memorantur a Juvino patrata.

10 Quæ, quamquam omnia prorsus incredibilia non

D

Juvinus forte
duxit vitam
eremiticam.

E

Miracula,
quæ a biogra-
pho anonymo
memorantur,
F

A non appareant, sintque etiam hæc inter, quorum similita apud nos in genuinis sincerisque Sanctorum Actis sæpenumero occurrunt, ea tamen, ego, utut etiam a Sancto nostro et ante et post obitum patrata fuisse miracula, pro verosimili habeam, vocare cogor in dubium, primo quidem, quod ab anonymo Sancti biographo, a quo solo litteris consignata sunt, ex infida vulgi fama, populariæ traditione, fallere frequenter solita, dumtaxat fuerint de prompta, uti ab ipsomet num. 14 Vitæ edendæ non obscure indicatur his verbis: Hæc tantum de ejus (sancti Juvini) vita a fidelibus viris didicimus, secuti, quæ per omnium ejus loci vicinorum volitant ora: quæ nos, licet indigni, pauca ex pluribus scripto tradimus, quamvis non dubitemus, multa alia per ipsum a Domino operata, sed per negligentiam litteris non comprehensa, et idcirco oblivioni tradita; deinde vero, quod ipsemet Sancti biographus a S. Juvini ætate tanto temporis intervallo fuerit remotus, ut in iis, quæ de illo scribit, certam sibi fidem conciliare non valeat. Indicat id etiam ipsemet num. 15 Vitæ edendæ, ubi sic scribit: Post multos vero ab ejus (sancti Juvini) glorioso transitu elapsos annos ipsius reverendissimum corpus de sepulchro levatum est, et a religiosis viris honorabilibusque personis in

B *uti etiam alia Vitæ adjuncta;* **11** Sancti ergo biographus non floruit, nisi jam multis annis post Juvini obitum elapsis. Imo biographum non floruisse, nisi jam uno saltem, aut forte etiam pluribus sæculis post Juvini obitum elapsis, verosimile apparet. Ita existimo, quod, quæ litteris mandat, sese vel ex oculatis testibus, vel ex iis, qui ex oculatis testibus audiverant, didicisse, nusquam indicet, id utique, si ex fonte adeo probato sua hausisset, omni dubio procul indicaturus, nec ad solam, ut secundum jam dicta facit, communem populæ famam, quo assertis suis fidem conciliet, recursurus. Hæc sunt, quorum causa potissimum in dubium revocanda reor prodigia, quæ in Vita edenda narrantur, quæque etiam propterea non facile, ut puto, fidem apud quemquam inveniunt. Nec tantum ob jam dicta pro dubiis habeo Vitæ edendæ prodigia, verum etiam quæcumque in hac de servili Juvini conditione, de famulatu porcorumque apud Marcum, Dulcimensem comitem, custodia, deque libertatis, postquam apud hunc infidelitatis insimulatus fuisset, impetratione memoriæ produntur. Affinia hæc sunt iis, quæ in Vita fabulosa S. Sereni, ad diem præcedentem Operi nostro inserta, cap. A referuntur. Habueritne forte hæc præ manibus Juvini biographus, nonnullaque ad ejusdem imitationem confinxerit? Id equidem ego indubitanter nec asseverare nec negare ausim.

C *ex qua insuper Sancti ætas certo definiti nequit.* **12** Utut tamen sit, non multo potiore fidem, quam S. Sereni biographus, mereri mihi videtur. Quam nihilominus elucubravit, S. Juvini Vitam prelo vulgandam duci, tum quod ex ea saltem antiquam Sancti in pago Dulcimensi cultum secundum jam dicta habeamus comperit, tum etiam quod vel hinc futurum sit, ut studiosus lector perspiciat, quam merito apud nos fides vacillet lucubrationis hujusmodi; in qua etiam nulla prorsus nota chronica occurrit, ex qua vel annum, vel sæculum, quo Juvinus floruerit, certo definias. Notat quidem numero 7, Sanctum quinto Nonarum Octobrium die excessisse ævæ; verum nec annum, quo id factum sit, nec quidquam, ex quo is colligatur, adjungit. Adhæc num. 13 biographus quidem sic scribit: Jam nos, ejus (sancti Juvini) piissimis et Sanctorum omnium interventibus meritis, absolutionem omnium petimus criminum, quorum alligamur nodis, sicque præsentem ducere vitam, ut pervenire valeamus ad æternam, in qua videbitur Deus deorum in Syon, ipso præstante Domino, qui nos perdere dignatus est ad millesimum et ultra suæ salutaris Incarnationis adventum; quibus verbis sese sæculo undecimo floruisse, non obscure significat; verum nec hinc vel annum, vel etiam dumtaxat sæculum, quo Juvinus obiit, certo potest erui. Etenim ex dictis in obscuro relinquit, unicone tantum, an plu-

ribus sæculis a Juvini ætate fuerit remotus. Nihilominus cum num. 6 asserat, arborem, a S. Juvino per prodigium (pro hoc ego spondere nolim) excitatam, ætate sua adhuc perseverasse, eaque tunc, utpote quam omnes in circuitu arbores magnitudine sua exsuperasse scribit, admodum annosa existerit, fieri potest, ut unico tantum sæculo aut circiter post S. Juvinum floruerit, hincque ego Commentarii hujus initio in margine sæculum nonum dubitanter adscripsi. Ceterum, si quid præterea in Vitam edendam observari conveniat, id in Annotatis huic de more subdendis præstabitur.

AUCTORE
C. B.

VITA SUBLESTÆ FIDEI,

Auctore anonymo,

Ex Ms. Belfortiano, quod ex veteri Ms. parochialis ecclesiæ de Juviny diocesis Suessionensis acceptum notatur.

Veneranda et ineffabilis Dei pietas, quæ omnes homines vult salvos fieri, prothoparentis nostri delicto condolens, in ipso mundialis fabricæ initio dignatus est ex ipsis hominibus eligere, per quorum exemplum laudabile alios revocaret ad felicitatem beatitudinis amissæ. Ab ipso namque honorum omnium largitore Domino sunt sancti patriarchæ fundati, beati prophætæ scientia verissima illuminati, gloriosi Apostoli sublimiter docti, fortissimi martyres longanimitate, et egregii confessores laudabili perseverantia confortati. Quorum in numero juste prorsus recensetur vir Dei, sanctissimus Juvinus, in sacro baptisate a parentibus Christianis non abs re sic appellatus: qui non modo, dum hic præsens in carne esset, cunctos juvabat, sed et nunc etiam, Christo conjunctus, si fideliter invocetur, multo magis juvare non desinit a.

E Sanctus, in
cujus nomine
hic ludit bio-
graphus,

2 Fuit quidem hic Beatissimus ex territorio metropolitana urbis Remorum, de comitatu, qui Dulcomensis nuncupatur *b*. Quem scilicet comitatum atque Stadiensem tunc regebat comes quidam nomine Marcus *c*: ejus etiam hic vir Domini Juvinus a plurimis asseveratur servus fuisse; quamquam Janitoris cæli doctrina didicimus, quia non est personarum acceptor Deus; sed in omni gente, qui timet Deum et operatur justitiam, acceptus est illi. Quod benignus Dominus satis ostendit, dum hunc Sanctum, de quo loquimur, in **F** hominum servitio constitutum, non solum ad amorem suum attraxit, sed et sublimiter Sanctorum suorum meritis coæquavit.

a
in diocesi Re-
mensi natus,
comiti Dulcri-
mensi famu-
latur,

b
c

3 Quem igitur comes venerari debebat, hunc cum ad sues custodiendas deputasset, et Vir mitissimus, tali officio cum humilitate suscepto, vitam ageret Deo placitam, quadam die accidit, dum commissum sibi gregem sequeretur, ut in ipso nemore, quod rusticana lingua Serra *d* dicitur, eminus conspiceret locum secus fluvium Ayre *e*, in quo præscientiæ spiritu agnovit, sua quandoque membra tumulanda fore, et multa hominum millia ibi baptizanda, nec non Pane angelorum pascenda, et sacri verbi alimento nutrienda *f*. Quod Vir Dei intelligens, commissa Deo gregis sui custodia, locum illum purgandum suscepit, et tamdiu institit diutino manuum labori, donec oratorium consummaret.

dumque divi-
nitus illustra-
tus oratorium
in nemore
construit,

d
e

4 Verum, ut indivia diaboli mors intravit in orbem terrarum, sic ipsius bonæ voluntati et sanctæ operationi invidentes conservi ejus, accusaverunt illum apud dominum suum. Qui, vocato ad se innocentissimæ vitæ Viro, audio, inquit, te infideliter mecum agere, ac nescio cui vano operi intentum tempus frustra terere, et greges meos bestiis dilacerandos dimittere. Cumque placido vultu humiliter Dei Servus excusaret, suo se mu-

f

infidelitatis
apud domi-
num suum
accusatur.

neri

ACTORE
ANONYMO.

neri numquam defuisse, et comes nihilominus, divinæ adhuc dispensationis ignarus, non sine iracundia diceret, probaturum se accusationis veritatem, ille totam in Deo spem suam reposuit, a suo interim proposito (quod gratum Deo sciebat) non recedens, et divinum ipsius beneplacitum patienter expectans.

Verum ab hoc, cui, in accusationis veritatem inquirenti, prodigiis,

5 Mane facto, Marcus comes cum famulis suis, conscenso equo, rus proficiscitur, Dei Famulum exploraturus. Cumque ab eo longe adhuc positus circumpiceret, nec uspiam sibi grex appareret, iracundia flammescens propinquavit tandem ad locum, in quo, ut diximus, beatus Juvinus venerando operi insistebat, dixitque ad eum: Hem, Juvine, ubi grex tuæ fidei commissus? Jam video ipse, quomodo totus periit. Tunc venerabilis Vir, ut solebat, tota ad Deum mente conversus, omnipotentiam ipsius, videntibus cunctis, invocabat, ut grex adunaretur; moxque ad ejus orationem in tanta est multitudine aggregatus, ut mediam partem comes suam esse negaret.

que edit, innocentiam suam probat, libertate donatur,

6 Ad quod divinæ virtutis opus stupentem illum cernens confessor Domini Juvinus, magis ac magis de Dei bonitate confidens, defixo in terram suo baculo, adjecit, dicens: Si ego fidelis famulus tibi sum, nunc ostendere dignetur Dominus noster Jesus Christus *g*. Statimque baculus ille in conspectu omnium, fixis deorsum radicibus, crevit in arborem, tribus ramusculis dilatata, ac pulcherrimis floribus adornata: quæ ad meritum sanctissimi hujus Viri ostensionem usque etiam hodie perseverat, omnes in circuitu arborem magnitudine sua exuperans. Cum hoc tam præclarum et in regione hac inauditum conspexissent miraculum, ex hinc venerari illum cœperunt, quem prius despiciebant: et dominus ejus temporalis ab omni servitio liberum pronuntiavit, facta ei, quocumque vellet, eundi potestate *h*.

solique deinde Deo serviens ferventius, vivis excedit.

7 Qui tunc quanto magis se liberum vidit ab hominum servitio, tanto ardentius cœpit insistere divino: tum ut concessa sibi immunitate non ingræte uteretur, tum ut ad mortem (quæ jam appropinquabat) dignius se præpararet, jejuniis nimirum, vigiliis, orationibus cæterisque sanctis operibus insistens. Quibus dum toto animi studio esset intentus, æterna requie, ad quam indesinenter suspirabat, remunerari a Domino meruit, ex hoc mundo transiens quinto Nonarum Octobrium die, eo ipso in loco, in quo baculum ipsius in arborem coaluisse, supra retulimus *i*.

Defuncti corpus loco ad sepulturam moveri nequit,

8 Ejus preciosa morte audita, convenerunt vicini, ut sepeliendum deferrent ad ecclesiam beatæ Mariæ semper Virginis, constructam in vico, cui nomen est Cheherycus *k*, sed moveri non potuit. Tunc ego dixerunt, ut portaretur ad villam, quæ vocatur Laudala *l*, basilicam habens in honorem ejusdem Domine nostræ, sed ibidem nequivit loco dimoveri. Quam ob rem junxerunt se cum iis, qui ferre disposuerant, alii nonnulli, ut ad templum beato Medardo dicatum in vico Felici-Villa *m* nuncupato, aut ad aliam aliquam ecclesiarum, quæ in circuitu sunt, perferrent, sed nec tunc etiam auferre valuerunt.

nisi ad dictum, quod Sanctus exstruxerat, oratorium.

9 Omnibus igitur, qui aderant mirantibus, et de istius rei novitate conferentibus, tandem, inspirante Deo, venit in mentem, si forte placeret ipsi beato sepeliri in loco, quem ad serviendum Deo ipse exstruxerat *n*: et protinus tam velociter sublatus est, ut nihil omnino oneris portantes sentire viderentur *o*.

Dum vero eo defertur, Atola fluvius, aquis suis prodigiose divisus, semel

10 Cum ergo venerabile pignus gestantes venissent ad sæpe memoratum Ayram fluvium *p* (qui ex uno latere habet saltum... *q* magnum, ex altero autem paulo superius dictum Serram) ipsumque fluvium in tantum excrevisse reperissent, ut transvadari non posset, ecce, eadem illa Omnipotentis Dei manus, quæ antiquis olim Patribus divisit mare Rubrum in divisiones, et hic similiter liquidum elementum in duritiam convertit, et quasi pro muro a dextris et a sinistris stare præcepit,

donec Famulum suum dilectum ad præelectum sepulturæ locum perduci faceret.

11 Denique reversis in alveum aquis et solito fluxu excurrentibus, paupercula quædam mulier ista audiens venit post eum: quæ cum transire non posset, ingenti spiritu et fide magna sanctum Dei Confessorem inlclamat dicens: Serve Dei Juvine, permittite mihi, ut transire valeam ad sepeliendum te. Nec mora: dividitur iterum aqua, siccoque vestigio et ipsa hæc mulier transit, desiderium pauperum (ut ait Propheta) exaudiente Domino, præparationem cordis eorum audiente aure ejus *r*.

D atque iterum sicum præbet ad Sancti sepulturam properantibus transitum.

12 Beato itaque Juvino sepulto, omnes ad propria cum pace redierunt, laudantes et glorificantes mirabilem in Sanctis suis Dominum nostrum Jesum Christum. Crescente autem populi devotione et miraculorum magnitudine, ibi est ecclesia in ipsius honorem constructa, ut, quem antea locum tenuerat multitudo bestiarum, is jam ob sancti Viri humilitatem a populo inhabitetur, et in hodiernum usque diem non modo ipsius ecclesia, sed et tota prorsus villa sancti Juvini nomine nuncupetur.

Fuit ibidem postea ecclesia Juvino edificata,

13 Post multos vero ab ejus glorioso transitu elapsos annos, ipsius reverendissimum corpus de sepulchro levatum est, et a religiosis viris honorabilibusque personis in arca lignea compositum: quæ si pro sua ipsius qualitate vilior appareat, quam ut tam incomparabilem thesaurum, ab angelis sapientissime frequentatum, contineret, nobis tamen, qui specialius ejus servitio sumus mancipati, convenit castitate et munditia refulgentes ipsius sanctitatis exempla sectari, si cum ipso in Beatorum inenarrabili gaudio admisceri optamus *t*.

sacrumque ejus corpus de terra levatum.

14 Hæc tantum de ejus vita a fidelibus viris didicimus, secuti, quæ per omnium ejus loci vicinorum volitant ora: quæ nos, licet indigni, pauca ex pluribus scripto tradidimus, quamvis non dubitemus, multa alia per ipsum a Domino operata, sed per negligentiam litteris non comprehensa, et idcirco oblivioni tradita.

Fons, ex quo biographus sua hausit,

15 Jam nos ejus piissimis et Sanctorum omnium interventibus meritis, absolutionem petimus criminum, quorum alligamur nodis, sicque præsentem ducere vitam, ut pervenire valeamus ad æternam, in qua videbitur Deus deorum in Syon, ipso præstante Domino, qui nos perducere dignatus est ad milesimum et ultra suæ salutiferæ Incarnationis adventum; cui est cum Deo Patre Omnipotente et sancto Flame honor et gloria, virtus et imperium per omnia secula seculorum. Amen.

et tempus, quo scripserit.

ANNOTATA.

a In nomine Juvini, utpote quod a verbo juvare derivatum videri potest, ludit hic biographus.

b Vide de hoc Campaniæ tractu Commentarium prævium num. 5.

c Valesius in Notitia Galliarum ad vocabulum Astenidum sic habet: In ejusdem Caroli (Calvi) regis Capitulis pagus Stadinisus, id est, Stadinensis ab Stadino seu Astenido dicitur (nam unum idemque esse puto) et inter pagum Vonzisum et Pertisum collocatur. Item ad vocabulum Satanacum ita memorat: Hoc olim (oppidum Stenay) castrum Astenidum et Stadinum Carolo Calvo dictum esse, pagoque Stadinisio vel Stadinensi nomen dedisse, ... docui in Astenido. Ita Valesius, utrobique volens, castrum Astenidum, Stenay, idem esse cum castro Stadino, illudque pago Stadinensi seu Stadinisio nomen fecisse. Verum duabus a Masomago levis in colle cernuntur rudera antiqui castris, Stenay vocati, hocque pago Stadinisio, qui in Capitulari a Carolo Calvo memoratur, nomen fecit; Astenidum autem seu oppidum Stenay ad pagum Stadinisium spectare non potest, cum illud ad provinciam Trevirensis semper spectarit; hic vero secundum ipsummet Caroli Calvi Capitulare sub jurisdictione Hincmari, Remensis archiepiscopi, exstiterit. Ita fere Wastelainus, Societatis

F

A *tatis Jesu sacerdos, in novissima sua Gallia Belgica Descriptione pag. 280. Ut sit, pagum Stadinisum per comitatum Stadinisensem biographus noster indubie intelligit. Verum comes Marcus, quem memorat, prorsus est ignotus. Unde fit, ut ex Marco comite, cui inseruisse Sanctus dicitur, nihil omnino pro hujus aetate definienda habeatur.*

d Nullum ego in Campania nemus invenio, quod hoc nomine vocetur.

e De parvo hoc Gallia fluvio Baudrandus in Dictionario Geographico ita habet: Oritur in Barrensi ducatu prope Ligniacum, deinde in Septentrionem tendens, rigatis Claromonte et Varenis, per Campaniam labitur ad Grandipratum, et paulo infra Axonae miscetur. Fluvius hic, ut in Commentario num. 4 monui, in Tabula Geographica, tomo nono Gallia Christiana auctae praefata, vocatur Edera. Verum a Baudrando fluvius, Gallice dicitur terre, in Bria provincia positus, hoc nomine vocatur. Hinc ego, quamvis fluvium Ayre, ad quem S. Juvini vicus situs est, in Commentario Arolam et Ederam sub disjunctione appellavi, Arolae tamen, quam Ederae appellationem malim. Et vero nomen Latinum Arola ad Gallicum Ayre magis accedit.

f Fuit scilicet, ut infra docet biographus, eo loco postmodum exstructa parochialis S. Juvini ecclesia, in qua sane temporis lapsu plura hominum millia baptizata, angelorumque Pane fuere refecta.

B g Hoc Sancti factum pro admodum dubio etiam habeo. Rationem colliges ex num. 10 Commentarii praevii.

h In Commentario praevio jam monui, haec, quae num. 4, 5, 6 et 7 hic narrantur, affinia esse iis, quae in fabulosa S. Sereni Vita, apud nos ad diem praecedentem edita, cap. 1 Sancto huic affinguntur. Saussayus in Elogio (vide Commentarii praevii n. 6) nullum nominatim memorat prodigium, cujus patris occasione Sanctus libertatem sit adeptus; sed tantum generaliter ait, hunc sincero Dei famulatu pervenisse ad libertatem, quam ei Marcus comes Stadinensis intuitu pietatis et insignium gratiae contulerit. Praestat forsitan Saussayi narratio.

i Saussayus ait, a Juvino (adi iterum Commen-

tarii praevii num. 6) ante obitum in secessu, in quem is post obtentam libertatem sese contulerat, multos e servitute peccati ad Dei filiorum libertatem adductos, multaque patrata fuisse prodigia. Dissonat adeo hic iterum a Sancti biographo, ut consideranti palebit.

k In Geographica Campania Tabula, quam novissime elaboravit Guilielmus de Lisle, ad Arolam fluvium locus notatur, Checheri nuncupatus, a S. Juvini vico haud procul admodum dissitus. Diversus forsitan is non est a vico, qui hic Cheherycus vocatur.

l Nullum nominis hujus locum, qui non longe a S. Juvini vico situs sit, in Tabulis Geographicis notatum invenio.

m Vicus hic forsitan idem est cum loco, qui in Geographica Campania Tabula proxime laudata nuncupatur Fleville, atque ad Arolam fluvium inter locum, de quo mox, Checheri dictum, et S. Juvini vicum, aequali fere utrimque intervallo, situs est.

n Saussayus innuit, loco huic seu oratorio, per Juvinum constructo, adjunctam fuisse cellulam, quod sane in hypotesi vitae eremiticae, quam Sancto attribuit, verostimilium apparet.

o Prodigia huic similia in genuinis Sanctorum Actis etiam occurrunt; verum vide Commentarii praevii num. 10.

p Et tamen fluvii hujus biographus semel dumtaxat adhuc ante mentionem fecit. Hinc oriri potest suspicio, vitam hanc esse contractam ex Vita proliciori, in qua Ayra fluvius, quem ego Arolam cum Baudrando vocare malim, saepius fuerit memoratus.

q Saltus hujus nomen punctis implevi, quod in Ms. nostro legi non queat.

r Vereor, ut duo haec miracula veritati congruant.

s Redieruntne, miraculosum rursus fluvio praebente transitum, vel an hujus forsitan, sepulto Sancti corpore, jam aquae decreverant?

t Qui binis hisce posterioribus numeris de ecclesia Sancto constructa, vico ejus nomine inscripto, corporeque de terra levato asseruntur, veritati puto conformia. Adi Commentarium praevium.

AUCTORE ANONYMO.

DE S. GERARDO ABBATE BRONIENSI

IN COMITATU NAMURCENSI IN BELGIO.

COMMENTARIUS PRAEVIUS.

§ I. Sancti annuntiatio in Fastis sacris, cultus ecclesiasticus, Vita edenda.

ANNO DCCCCLIX. Sanctus in Fastis sacris tum generatim,

quod nobis interdum accidit, ut, an Sancti, quorum Acta elucidanda veniant, Martyrologiis Classicis inscribantur, definire difficillimum sit, id hic S. Gerardi vitam illustraturis negotium non facessit. Beda enim, Ado aliique adunum omnes, qui Martyrologia illa antiquiora concinnarunt, saeculo decimo anteriores sunt; Gerardus autem, saeculo nono jam prope elapso natus, sanctitatis fama non ante saeculum decimum fuit illustris. Hinc indubitatum efficitur, hunc ab illis non tantum non celebrari, sed nec celebrari potuisse in iis, quos adornarunt, Fastis sacris. At vero, quam in hisce propterea incassum quaeras Sancti memoriam, eam in omnibus pene Martyrologiis, Hagiologiisque minus antiquis consignatam passim invenies. Grevenus, Molanus, Galesinius, Maurolycus, Saussayus, Castellanus, aliique bene multi in Martyrologiis suis Hagiologiis hodie unanimi consensu Gerardum annuntiant; quibus etiam Florarium nostrum Ms. et Romanum hodiernum accedit. Omnium annuntiationes huc transcribere, foret prolixum; nec id operae pretium existimo. Nihil enim suppeditant, quod non clarius innotuerit ex iis, quae aliunde infra depromemus. Solam adeo breviter Romani hodierni an-

nuntiationem describo. His verbis concipitur: Apud Belgas in diecesi Namurcensi sancti Gerardi abbatis.

Atque ita quidem jam habes, quae praecipue in generalioribus Fastis sacris, cujuscumque professionis ac status Sanctos commemorare solitis, S. Gerardus hodie annuntietur. Adde nunc etiam eos, quibus Sancti nomen pariter inscribitur, Fastos restrictiores, solis definiti cujuspiam instituti Sanctis celebrandis destinatos. Itaque Dorgainus, Wionus, aliique Benedictini hagiologi in iis, quos solis Ordinis sui Sanctis memorandis adornarunt, Fastis sacris S. Gerardum ad hunc diem unanimiter etiam annuntiant, idque sane, cum Sanctus ex dicendis omni dubio procul Benedictini instituti monachus existeret, non immerito faciunt. Horum annuntiationes, quod pariter nihil contineant, quod hic in antecessum memorandum sit, huc etiam non transcribo. Nec tantum Sanctus in sacris Benedictinorum Fastis, verum etiam a Ghinio canonico Regulari, in Sanctorum canonicorum Regularium Natalibus hodie celebratur; quod, cum Gerardus secundum dicenda canonicum Regularem professus certissime non fuerit, mirum non nemini forsitan videbitur. Neque enim Ghinio, ut forte putabunt, fuit propositum, alios recensere Sanctos, quam qui canonici Regulares instituto

C. B.

F